

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

KAZA SİGORTASI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

I. Sigorta Kavramı.....	9
A. Olasılık Kavramı.....	9
B. Risk Kavramı.....	9
1. Risk Niteliği Taşımayan Olaylar.....	10
2. Sigorta Edilebilir Riskler	11
II. Kaza Sigortasının Tanımı ve Hukuki Niteliği.....	11
A. Kaza Sigortasının Tanımı.....	11
B. Kaza Sigortasının Hukuki Niteliği.....	12
1. Kumar ve Bahis Sözleşmeleri Açısından.....	12
2. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmeler Açısından.....	13
3. Genel İşlem Şartlarını İçerir Sözleşmeler Açısından	16
4. Ani Edimli / Sürekli Edimli Sözleşmeler Açısından	17

5. Şarta Bağlı Sözleşmeler Açısından	18
III. Kaza Sigortasının Sigorta Sözleşmeleri Tasnifi İçindeki Yeri.....	20
A. İhtiyacın Karşılınması Açısından	21
B. Rizikonun Konusu Açısından	22
C. İrade Serbestisi Açısından	22
D. Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlendiği Yer Açısından.....	26
IV. Kaza Sigortasının Türleri ve Türkiye'de Uygulanan Bazı Çeşitleri...29	
A. Kaza Sigortasının Türleri	29
1. Sigortalı Sayısına Göre.....	29
i. Ferdi Kaza Sigortası Sözleşmesi.....	29
ii. Grup Kaza Sigortası Sözleşmesi.....	29
2. Sigorta Bedelinin Ödenme Şekline Göre	31
i. Meblağ (Tutar) Ödemeli Kaza Sigortası Sözleşmesi.....	31
ii. Gelir (İrat) Ödemeli Kaza Sigortası Sözleşmesi.....	31
3. Zorunlu Olup Olmamasına Göre	32
i. İsteğe Bağlı Kaza Sigortası Sözleşmesi	32
ii. Zorunlu Kaza Sigortası Sözleşmesi	32
4. Kazanın Kapsamına Göre	32
i. Belirli Kazaya Karşı Kaza Sigortası	32
ii. Her Türlü Kazaya Karşı Kaza Sigortası	33
B. Türkiye'de Uygulanan Diğer Bazı Kaza Sigortası Çeşitleri	33
1. Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası	33
2. Maden Çalışanları Zorunlu Ferdi Kaza Sigortası.....	36
V. Kaza Sigortasının Tabi Olacağı Hukuk Kuralları.....	38
A. Genel Olarak.....	38
B. Sigorta Genel Şartları	38
C. Sözleşme Özel Şartları	40
D. Türk Ticaret Kanunu'nun Sigorta Hukuku Kitabındaki Genel Hükümler	43
E. Hayat Sigortalarına İlişkin Hükümler	43

F. Zarar Sigortalarına İlişkin Hükümler	44
G. Türk Ticaret Kanunu'nun Diğer Kitaplarındaki İlgili Hükümleri.....	44
H. Türk Borçlar Kanunu'nun İlgili Hükümleri.....	45
I. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un İlgili Hükümleri..	45

İkinci Bölüm
KAZA SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN
KURULMASI

I. Kaza Sigortası Sözleşmesinin Tarafları ve İlgililer.....	47
A. Genel Olarak.....	47
B. Kaza Sigortası Sözleşmesinin Tarafları.....	48
1. Sigortacı	48
2. Sigorta Ettiren	51
i. Genel Olarak.....	51
ii. Sigorta Ettirenin Tüketici Sıfatı.....	52
iii. Sigorta Sözleşmesinin Kurulmasından Sonra Sigorta Ettirenin Değişmesi.....	52
C. Kaza Sigortası Sözleşmesinin İlgilileri.....	55
1. Riziko Şahsı	55
i. Genel Olarak.....	55
ii. Riziko Şahsının Hayatı Üzerine Sigorta Yapılabilmesinin Koşulları.....	57
a. Menfaat Şartı	57
b. Yazılı İzin	58
iii. Riziko Şahsının Öldürülmesi	59
a. Sigorta Ettiren Tarafından	59
b. Lehtar Tarafından	60
iv. Riziko Şahsının Sigorta Bedeli Üzerinde Hak Sahibi Olması	60
v. Riziko Şahsının Tüketici Sıfatı	61

2. Lehtar	61
i. Genel Olarak	61
ii. Lehtara Atanan Hakkın Kapsamı.....	64
iii. Lehtarın Tayini	66
a. Genel Olarak.....	66
b. Menfaat Şartı	68
c. Tayin Şekilleri	68
(1) Dönülebilir Lehtarın Tayini.....	68
(2) Dönülemez Lehtarın Tayini.....	69
d. Lehtarın Ölümüne Bağlı Tasarrufla Tayin Edilmesi.....	70
iv. Lehtar Olarak Atanabilecek Kişiler.....	71
v. Lehtarın Sigorta Ettirenin Yerine Geçmesi.....	71
vi. Lehtarın Tüketici Sıfatı.....	73
II. Kaza Sigortası Sözleşmesinin Kurulmasına Yönelik İrade Açıklamaları ve Sözleşmenin Kurulduğu An	74
A. İrade Açıklamaları.....	74
1. Öneri.....	74
2. Kabul	75
3. Sigortacının Sözleşmeyi Akdetme Zorunluluğu	76
B. Kaza Sigortası Sözleşmesinin Kurulduğu An.....	77
III. Kaza Sigortası Sözleşmesinin Unsurları	79
A. Menfaat.....	79
1. Kavram.....	79
2. Menfaat Eksikliğinin Sözleşmeye Etkisi	83
i. Sözleşmenin Kurulma Anındaki Menfaat Eksikliği.....	84
ii. Sözleşmenin Kurulmasından Sonraki Menfaat Eksikliği.....	85
3. Kaza Sigortasında Menfaat	85
B. Riziko.....	87
1. Genel Olarak.....	87
2. Kaza Sigortasında Teminat Kapsamındaki Rizikolar.....	89
i. Kaza Kavramı ve Unsurları.....	89
a. Kazanın Tanımı	89

---

b. Kazanın Unsurları.....	90
(1) Anilik.....	90
(i) Genel Olarak.....	90
(ii) Unsurları.....	91
(a) Objektif Unsur.....	91
(b) Sübjektif Unsur	92
(c) Unsurların Birlikte Aranmaması	92
(iii) Uzun Zamana Yayılan Olaylar	93
(iv) Aniliğin Mevcut Kabul Edildiği Haller.....	93
(v) Aniliğin Mevcut Kabul Edilmediği Haller...	94
(2) Dışarıdan Etki	94
(i) Genel Olarak.....	94
(ii) Kişinin Kendi Hareketleri.....	96
(iii) Suda Boğulma	98
(iv) Psikolojik Etkiler	99
(v) Gaz Soluma	100
(vi) Gıda Tüketimi.....	100
(vii) Nesnelere Çalışma.....	101
(3) İrade Dışılık	102
(i) Genel Olarak.....	102
(ii) İrادی Hareketler ve Kasıt.....	104
(iii) İntihar.....	106
(iv) Unsurun İstisnaları	107
(4) Ölüm veya Sağlığın Zedelenmesi	108
(i) Genel Olarak.....	108
(ii) Şok ve Psikolojik Bozukluklar	109
(iii) Suni Uzuvar	110
(iv) Organ Bağışı ile Vücuda Takılan Uzuvar ...	111
c. Kaza ile Sağlığın Zedelenmesi Arasında İlliyet Bağının Mevcudiyeti	111
(1) Genel Olarak.....	111
(2) İlliyet Bağının Kesildiği Haller	112
(3) Birlikte Etki.....	114
ii. Kaza Sayılan Haller.....	115
a. Ani Yayılan Gazların Teneffüsü.....	116

b.	Yanık veya Ani Hareket Sonucu Kas ve Sinirlerin Zarar Görmesi	116
c.	Yılan veya Böcek Sokmasından Kaynaklanan Zehirlenmeler.....	116
d.	Isırılma Sonucu Kuduz Olma	117
iii.	Himayenin Dışında Kalan Haller.....	117
a.	Genel Olarak.....	117
b.	Kaza Sayılmayan Haller	118
(1)	Hastalık ve Marazi Hal.....	118
(2)	Sıcak, Donma ve Sair Hususlar	119
(3)	İntihar veya İntihara Teşebbüs.....	119
(4)	Aşıkâr Sarhoşluk, İlaç ve Zararlı Madde Alma..	120
(5)	Gerekmeyen Ameliyat ve Işın Uygulanması.....	121
c.	Sigorta Himayesine Dahil Olmayan Haller	122
(1)	Harp veya Bu Mahiyetteki Olaylar.....	122
(2)	Grevlere, Lokavt Edilmiş İşçi Hareketlerine, Halk Hareketlerine, Kavgalara İştirak.....	123
(3)	Cürüm veya Cinayet İşlemek veya Bunlara Teşebbüs	126
(4)	Riziko Şahsının Kendisini Bilerek Ağır Tehlikeye Maruz Bırakması	127
(5)	Terör Eylemleri ve Müdahaleler.....	128
(6)	Nükleer, Biyolojik, Kimyasal Rizikolar.....	129
(7)	Terör Eylemleri ve Bunlara Bağlı Sabotajlara Katılmak	129
(i)	Suda Boğulma	129
iv.	Alman Hukukunda Himayenin Dışında Kalan Haller .	130
v.	Anlaşma ile Himayeye Dahil Edilebilen Haller	132
a.	Genel Olarak.....	132
b.	Motosiklet vb. Kullanmak ve Bunlara Binmek.....	133
c.	Açık Deniz Balıkçılığı ve Sair Avcılık	133
d.	Dağcılık, Kış Sporları ve Sair Spor	133
e.	Spor Müsabakaları ile Sürat ve Mukavemet Yarışları	134
f.	Havada Yolcu Sıfatından Başka Bir Sıfatla Uçuş.....	134
g.	Deprem, Sel, Yanardağ Püskürmesi ve Yer Kayması	135

---

h. Terör Eylemleri ve Sabotaj ile Alakalı Müdahaleler	135
IV. Sigortacının Sorumluluğunu Doğuran Olgu (Himayenin Kapsamı)	136
A. Genel Olarak.....	136
B. Ölüm.....	137
1. Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları'nda.....	137
2. Türk Ticaret Kanunu'nda	139
3. Alman Hukukunda	140
C. Sakatlık (Engellilik).....	141
1. Terminoloji Sorunu.....	141
2. Genel Olarak.....	145
3. Geçici Sakatlık (Geçici Engellilik).....	149
i. Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları'nda.....	149
ii. Türk Ticaret Kanunu'nda	150
iii. Alman Hukukunda	150
4. Sürekli Sakatlık (Sürekli Engellilik)	150
i. Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları'nda.....	151
ii. Türk Ticaret Kanunu'nda	157
iii. Alman Hukukunda	157
D. İşgöremezlik.....	162
1. Terminoloji Sorunu.....	162
2. Genel Olarak.....	163
3. Geçici İşgöremezlik.....	165
i. Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları'nda.....	165
ii. Türk Ticaret Kanunu'nda	166
iii. Alman Hukukunda	167
4. Sürekli İşgöremezlik	168
i. Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları'nda.....	168
ii. Türk Ticaret Kanunu'nda	169
iii. Alman Hukukunda	169
E. Tedavi Giderleri	170

1. Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları'nda.....	171
2. Türk Ticaret Kanunu'nda	172
3. Alman Hukukunda	173
F. Teminat Türlerinin İçtimai.....	174
1. Türk Hukukunda.....	174
2. Alman Hukukunda	175
G. Kazanın Sonucunu Ağırlaştırır Haller.....	175
1. Türk Hukukunda.....	175
2. Alman Hukukunda	176
V. Kaza Sigortası Sözleşmesinin Şekli, Süresi ve İçeriği	176
A. Kaza Sigortası Sözleşmesinin Şekli.....	176
B. Kaza Sigortası Sözleşmesinin Süresi.....	179
C. Kaza Sigortası Sözleşmesinin İçeriği.....	180

Üçüncü Bölüm

TARAFLARIN KAZA SİGORTASI SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. Sigortacının Kaza Sigortası Sözleşmesinden Kaynaklanan Yükümlülükleri.....	183
A. Genel Olarak.....	183
B. Aydınlatma Yükümlülüğü.....	184
1. Aydınlatma Kavramı.....	184
2. Aydınlatmanın Tarafları.....	186
3. Aydınlatma Yükümlülüğünün Kapsamı	187
4. Aydınlatma Yükümlülüğünün Şekli	190
5. Aydınlatma Yükümlülüğünün Zamanı.....	193
6. Aydınlatma Yükümlülüğünün İhlali.....	194
C. Sigorta Poliçesi Verme Yükümlülüğü	197
1. Sigorta Poliçesi.....	197

---

2. Sigorta Poliçesinin İçeriği	199
3. Sigorta Poliçesinin Verilmesinde Süre	201
4. Sigorta Poliçesi Verme Yükümlülüğünün İhlali.....	203
D. Sigorta Himayesi Sağlama Yükümlülüğü.....	204
1. Genel Olarak.....	204
2. Sigorta Himayesinin Başlaması	204
E. Giderleri Ödeme Borcu.....	206
1. Genel Olarak.....	206
2. Borcun Kapsamı ve Ödemenin Sınırı.....	206
3. Borcun Muaccel Olması.....	208
F. Sigorta Bedelini Ödeme Borcu.....	209
1. Genel Olarak.....	209
2. Borcun Kapsamı	211
3. Borcun Muaccel Olması.....	212
4. Kısmi Ödemeler ve Fesih Hakkı.....	214
5. Bedelin Tespiti	214
6. Temerrüt.....	215
II. Sigorta Ettirenin Kaza Sigortası Sözleşmesinden Kaynaklanan Yükümlülükleri.....	217
A. Genel Olarak.....	217
B. Prim Ödeme Borcu	218
1. Prim	218
2. Primin Ödenme Şekli, Miktarı ve Yeri.....	223
3. Prim Borcunun Muacceliyeti	228
4. Prim Borcunun İndirilmesi.....	231
5. Temerrüt.....	232
C. Beyan Görevi.....	239
1. Sözleşme Öncesi	239
i. Beyan Görevinin Genel Kapsamı	241
a. Önemli Hususlar	241
b. Yazılı Sorular.....	243

c. Türk Ticaret Kanunu'ndaki Yöntem.....	244
ii. Görevin İhlali Halinde Yaptırımlar	245
a. Rizikonun Gerçekleşmesinden Önce	247
b. Rizikonun Gerçekleşmesinden Sonra	251
iii. Cayma Hakkının Kullanılamayacağı Haller	253
iv. Teklifin Yapılması ile Kabulü Arasında Geçen Süredeki Değişiklikler.....	255
2. Sözleşme Süresince	256
i. Beyan Görevinin Kapsamı	256
a. Rizikonun Ağırlaşması Kavramı.....	256
b. Rizikoyu Ağırlandırmama Yükümlülüğü	260
c. Riziko Ağırlaşmasını Bildirme Yükümlülüğü.....	261
ii. Beyan Görevinin Süresi ve Şekli.....	262
iii. Beyan Görevinin İhlali Halinde Yaptırımlar	263
a. Sigorta Sözleşmesinin Feshi.....	264
b. Primin Artırılması	266
c. Ödenecek Tutardan İndirim Yapılması.....	268
d. Ağırlaşan Rizikonun Himaye Kapsamından Çıkartılması	269
iv. Fesih Hakkının Kullanılamayacağı Haller	270
3. Riziko Gerçekleştiğinde	271
D. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Görevi	275
E. Zararı Önleme, Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Görevi	277
F. Sözleşmede Ayrıca Öngörülen Yükümlülükler.....	282

Dördüncü Bölüm

KAZA SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ, SONUÇLARI VE UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARI

I. Sözleşmenin Sona Erme Sebepleri	287
--	-----

A. Sözleşmede Belirtilen Sürenin Dolması	287
B. Rizikonun Gerçekleşmesi.....	290
C. Sigorta Konusunun Ortadan Kalkması.....	292
D. Sigortadan Ayrılma.....	293
E. Fesih.....	294
1. Konkordato İlanı, Ruhsat İptali Gibi Haller	295
2. Sigorta Priminin Artırılması Hali.....	297
3. Sözleşmenin Kısmi Feshi Hali	298
4. Acze Düşme, Takibin Semeresiz Kalması, Sigorta Ettirenin İflası Halleri.....	299
5. Kısmi Tazminat Ödemesi Hali	299
6. İzleyen Primlerin Ödenmesinde Temerrüt, İhtar Gönderilmesi Halleri.....	301
7. Sözleşmenin Devamı Aşamasında Beyan Görevine Aykırı Davranış Hali.....	303
F. Cayma	303
1. Sözleşmeden Kısmen Cayma Hali	305
2. Sorumluluk Başlamadan Cayma Hali.....	306
3. İlk Primin Ödenmesinde Temerrüt Hali.....	307
4. Sigorta Ettirenin Sözleşmenin Kurulmasındaki Beyan Görevine Aykırı Davranması Hali.....	307
5. Hayat Sigortasında Cayma Hakkına İlişkin Bildirim Sonrası.....	309
G. Anlaşma	310
H. Sigortacının İflası.....	310
II. Kaza Sigortası Sözleşmesinde Zamanaşımı	312
A. Genel Olarak.....	312
B. Kaza Sigortası Sözleşmesine Yönelik Taleplerde Zamanaşımı .	313
C. Zamanaşımı Sürelerinin Başlangıcı.....	314
III. Kaza Sigortası Sözleşmesinde Sigortacının Halefiyeti.....	315
A. Genel Olarak.....	315

B. Halefiyetin Unsurları ve Hakkın Geçişi	318
C. Kaza Sigortasında Halefiyet.....	321
D. Kısmi Ödeme	322
E. Halefiyetin Kullanılamayacağı Haller.....	323
F. Halefiyeti İhlal Edici Hareketler	324
G. Rücu Davası	325
IV. Kaza Sigortası Sözleşmesinde Ortaya Çıkan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları	327
A. Görevli ve Yetkili Mahkeme	327
B. Tüketici Hakem Heyeti ve Tüketici Mahkemesi.....	329
C. Hakem Bilirkişi.....	331
D. Tahkim.....	334
SONUÇ	339
EK 1 – TÜRK TİCARET KANUNU’NDAKİ KAZA SİGORTASI HÜKÜMLERİ	345
EK 2 – FERDİ KAZA SİGORTASI GENEL ŞARTLARI.....	347
KAYNAKÇA	361